

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi J. S. i E. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 366/22,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 14 kwietnia 2026 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 366/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje J. S. i E. M. od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego sumy pieniężne w wysokości po 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 28 kwietnia 2020 r. do 14 kwietnia 2026 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz J. S. i E. M. kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 5. nakazuje Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu zwrócić J. S. i E. M. opłaty sądowe w kwotach po 200 (dwieście) złotych.**

Marek Dobrowolski

Grzegorz Pastuszko

Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

Dnia 24 listopada 2025 r. (data nadania przesyłki poleconej) J. S. i E. M. (dalej także: „skarżący”), reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyli do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki toczącej się przed tym Sądem pod sygn. II CSKP 366/22. W przedmiotowej skardze skarżący wniesli o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym aktualnie toczącym się pod sygn. II CSKP 366/22 od dnia 21 stycznia 2020 r., nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zobowiązanie Sądu Najwyższego do niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących kwoty po 5000 zł dla każdego skarżącego z tytułu przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Najwyższym pod sygn. II CSKP 366/22;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżący przedstawili proces realizacji czynności związanych z postępowaniem objętym skargą. Wynikało z niego, że: 21 stycznia 2020 r. zaskarżyli oni skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 października 2019 r. (sygn. I ACa 398/18) oddalający ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 9 listopada 2017 r. (sygn. I C 534/16), oddającego z kolei powództwo skarżących o naprawienie szkody wyrządzonej bezprawnymi działaniami pozwanego m.st. Warszawy. Następnie, po wymianie pism procesowych pomiędzy skarżącymi a pozwanym, postanowieniem z 22 grudnia 2020 r. (sygn. I CSK 181/20) Sąd Najwyższy przyjął ich skargę kasacyjną do rozpoznania. Dwa lata później 7 listopada 2022 r. wyznaczono skład mający rozpoznać sprawę. Kolejno, postanowieniem z 7 lutego 2023 r. sygn. III CB 17/22 odrzucono złożony przez skarżących wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Grzegorza Żmija wymogów niezawisłości i bezstronności. Analogiczne

postanowienia z 14 grudnia 2022 r. (III CB 13/22) oraz z 16 grudnia 2022 r. (III CB 12/22) wydano na skutek rozpoznania podobnych wniosków dot. tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego złożonych przez inne podmioty skarżące kasacyjnie ww. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W dniu 11 marca 2024 r. skarżących powiadomiono o zmianie składu orzekającego. Z kolei w dniu 11 kwietnia 2024 r. wydano postanowienie w sprawie III CB 14/22 o zawieszeniu na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiom* postępowania w sprawie zbadania niezawisłości i bezstronności sędziego sprawozdawcy do czasu dokonania zmian legislacyjnych. O istnieniu takiego postanowienia – jak zaznaczają skarżący – ich pełnomocnik dowiedział się od innych stron postępowania kasacyjnego oraz ich pełnomocników. Było tak, „gdyż z nieznanych przyczyn, zapewne zwykłego przeoczenia bądź omyłki orzeczenie to nie zostało mu wysłane od razu, w tym samym czasie co innym stronom”. Po wyjaśnieniu wskazanej sytuacji pełnomocnik skarżących w czerwcu 2024 r. wystąpił o prawidłowe doręczenie przedmiotowego postanowienia, a następnie złożył wniosek o sporządzenie jego uzasadnienia, które doręczono mu 10 września 2024 r. W dniu 16 września 2024 r. skarżący zaskarżyli postanowienie z 11 kwietnia 2024 r. w sprawie III CB 14/22. Z uwagi na fakt, że dotyczyło ono kwestii incydentalnej, nie zostało rozpoznane. Pismem z 6 lutego 2025 r. pełnomocnik skarżących zwrócił się o pilne rozpoznanie złożonego zażalenia. W piśmie tym już wówczas zawarto argumenty wskazujące na zaistnienie przewlekłości postępowania w tamtej dacie, choć – jak twierdzą skarżący – nie była to jeszcze skarga na przewlekłość w formalnym rozumieniu przepisów. Postanowieniem z 24 kwietnia 2025 r. (III CZ 218/24), zapadłym po przeszło roku od wydania zaskarżonego orzeczenia oraz około 8 miesięcy po wniesieniu środka zaskarżenia, zażalenie skarżących zostało odrzucone jako niedopuszczalne.

Tę część uzasadnienia skarżący opatrzyli komentarzem, że „mimo upływu blisko pięciu lat od daty postanowienia o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (i blisko 6 lat od wniesienia samej kasacji) skarga nie została rozpoznana ani nie został wyznaczony termin rozprawy”. Zauważyli także, że – co miało wynikać z przedstawionych faktów – w niniejszej sprawie sporadyczne okresy aktywności Sądu Najwyższego przedzielone zostały długimi okresami bezczynności, przy czym

owa aktywność, z uwagi na formę i treść podjętych decyzji sądowych, z reguły nie przyczyniała się do merytorycznego rozpoznania sprawy, a nawet, przynajmniej pośrednio, ugruntowała stan przewlekłości, zwłaszcza poprzez zawieszenie postępowania.

Dalej skarżący wskazali, że według nich pierwszy etap przewlekłości procesowej miał miejsce jeszcze na etapie poprzedzającym sporne swego czasu kwestie dotyczące obsady składu orzeczniczego oraz zawieszenia postępowania. Zaznaczyli przy tym, że po relatywnie szybkim rozstrzygnięciu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania 22 grudnia 2020 r., które nie odbiegało od przyjętych wówczas terminów i które nie świadczyło o „przewlekłości”, dopiero 7 listopada 2022 r, a więc po 22 miesiącach i 16 dniach wyznaczono skład mający rozpoznać sprawę. To ostatnie – w ich ocenie – miało dowodzić przewlekłości. Dodali też, że już przed podjęciem określonych czynności procesowych przez powodów istniał stan, który należy uznać za przewlekłość.

Skarżący odnieśli się również do wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności wspomnianych sędziów, wskazując m.in., że został on rozpoznany względnie szybko i że potem przez dłuższy czas nie podejmowano jakichkolwiek czynności. Dopiero w marcu 2024 r. został zmieniony skład mający rozpoznać sprawę, zaś w dniu 11 kwietnia 2024 r. wydano nowe orzeczenie w postaci postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Osobne uwagi skarżący poświęcili postanowieniu z 11 kwietnia 2024 r. w sprawie III CB 14/22, przeprowadzając szeroką analizę podstaw jego wydania. Podnieśli mianowicie, że w następstwie wszystkich zaniechań i zbędnych działań postępowanie zainicjowane wniesieniem skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie trwa już ponad 5 lat. Zaznaczyli również, że nie można im przypisywać odpowiedzialności za przedłużenie postępowania poprzez korzystanie z przysługujących środków procesowych, dodając przy tym, że działania w trybie przewidzianym przepisami ustawy o Sądzie Najwyższym podjęli z końcem 2022 r., po zawiadomieniu o składzie dla zbadania i zabezpieczenia innych kardynalnych gwarancji procesowych konwencyjnych oraz konstytucyjnych, tj. „*niezawisłości i bezstronności* sądu ustawionego prawidłowo ustawą (art. 6 Konwencji) oraz niezależności, niezawisłości i bezstronności sądu (art. 45 Konstytucji)”. Jak

podkreślili, sięgnięcie po taki środek było konsekwencją występowania „dodatkowego czynnika niepewności prawnej”. Wywodzili mianowicie: „Z uwagi na wielką wagę sporu oraz strony postępowania, zasady doświadczenia życiowego w obecnych realiach nie pozwalały wykluczyć, że np. również druga strona: m.st. Warszawa – Prezydent m.st. Warszawy mogłaby ewentualnie kiedyś w przyszłości kwestionować ze względów formalnych dotyczących obsady składu sędziowskiego rozstrzygnięcie merytoryczne (...)”.

Skarżący podnieśli jeszcze, że przyczyny długotrwałości postępowania w żadnym wypadku nie leżą w ogóle po ich stronie. Jak wskazywali, oni sami nigdy nie opóźniali postępowania, np. składając bez niezbędnej potrzeby wnioski o odroczenie terminów, inicjując własne wnioski o zawieszenie postępowania bądź powodując zawieszenie.

Końcowo skarżący podnieśli, że jakkolwiek przedmiotem skargi jest przewlekłość postępowania przed Sądem Najwyższym (II CSKP 366/22), to jeśli spojrzy się dodatkowo na całość postępowania, zarzut przewlekłości w sprawie kluczowej wagi życiowej dla obojga skarżących jawi się jako zupełnie ewidentna i skrajna. Zauważyli, że od czasu pierwszych postępowań przed organami władzy publicznej wskazanych w pozwie i dalszych pismach procesowych oraz środkach odwoławczych, w tym skardze kasacyjnej, mija wszak kilkanaście lat. Wskazali też, że nawet jeśli przedmiotem skargi na przewlekłość jest konkretna instancja procesowa bądź etap postępowania, to przy wykładni i zastosowaniu odpowiednich przepisów nie będzie z góry pozbawiona znaczenia kwestia, jak długo w ogóle strona dochodzi swoich praw przed wymiarem sprawiedliwości i organami władzy publicznej.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego nie zgłosił udziału w sprawie.

Pismem z 11 lutego 2026 r. skarżący zmodyfikowali żądanie dotyczące kwoty, wnosząc w miejsce pierwotnej po 5000 zł o przyznanie dla każdego z nich po 10 000 zł, co według nich usprawiedliwia relacja okresu przewlekłości do wartości zaskarżenia, wagi postępowania dla interesu życiowego powodów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

W przypadku wniesienia skargi na przewlekłość postępowania wszczętego skargą kasacyjną, kognicja Sądu Najwyższego ograniczona jest wyłącznie do oceny, czy standard ochrony prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki został zachowany w postępowaniu toczącym się przed Sądem Najwyższym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest bowiem stanowisko, że postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym nie jest kontynuacją wcześniejszych postępowań, lecz dotyczy nowej sprawy wszczętej przez wniesienie skargi kasacyjnej w sprawie cywilnej albo kasacji w sprawie karnej – nadzwyczajnych środków zaskarżenia, które przysługują od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji. Oznacza to, że w pojęciu „tok postępowania od czasu jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia”, nie mieści się postępowanie przed Sądem Najwyższym, choćby jego wynikiem było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Postępowanie w sprawie cywilnej wszczętej skargą kasacyjną albo w sprawie karnej wszczętej kasacją jest nowym postępowaniem w sprawie w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, a zarzuty odnośnie do przebiegu tego postępowania wnoszone w jego toku podlegają rozpoznaniu wyłącznie przez Sąd Najwyższy, stosownie do treści art. 4 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym, jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed Sądem Najwyższym, właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 sierpnia 2013 r., III SPP 152/13;

20 marca 2024 r., I NSP 238/23; uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13).

Ustawodawca w ustawie o skardze na przewlekłość nie określił wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się wszelako pogląd, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21; 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22).

Ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, powinna być wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przy uwzględnieniu zachowania określonych procedur. Oczywiście przy ustalaniu, czy postępowanie miało charakter przewlekły, należy odwołać się do kryteriów wskazanych w art. 2 ust. 2 tej ustawy. Zgodnie z nimi, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, trzeba zwłaszcza ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, a także uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania, od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Wskazane przez ustawę przesłanki korespondują z przesłankami sformułowanymi przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”) w jego orzecznictwie. Zgodnie z nimi, oceniając czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, sąd obok czasu trwania postępowania obowiązany jest wziąć pod uwagę szczególne warunki sprawy, w szczególności stopień jej złożoności, a także zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (zob. wyroki Trybunału z: 21 września 2000 r. w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce, skarga nr 33082/96; 4 kwietnia 2000 r. w sprawie Dewicka przeciwko Polsce skarga nr 38670/97; 26 października 2000 r. w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce skarga nr 25693/94; 26 lipca 2001 r. w

sprawie Jedamski przeciwko Polsce, skarga nr 29691/96; 14 stycznia 2003 r. w sprawie W.M. przeciwko Polsce, skarga nr 39505/98; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001 s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału).

Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21; 14 września 2022 r., I NSP 251/22; 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Co do zasady przewlekłość zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym, po przeprowadzeniu analizy akt sprawy II CSKP 366/22, stwierdził, że od chwili wpływu do Sądu Najwyższego akt sprawy wraz ze skargą kasacyjną skarżących tj. 28 kwietnia 2020 r., upłynęło prawie 6 lat. Postępowanie kasacyjne o sygn. II CSKP 366/22 zostało zainicjowane skargą kasacyjną skarżących od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 października 2019 r., którą wniesiono do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 21 stycznia 2020 r. Akta sprawy ze skargą kasacyjną wpłynęły do Sądu Najwyższego 28 kwietnia 2020 r. Pierwotnie sprawa została zarejestrowana pod sygn. I CSK 181/20. Zarządzeniem z 4 czerwca 2020 r. do sprawy I CSK 181/20 wyznaczono sędziego sprawozdawcę. Następnie postanowieniem Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2020 r., I CSK 181/20 skargę przyjęto do rozpoznania. Kolejno zarządzeniem z 12 stycznia 2021 r. akta sprawy przedstawiono nowo wyznaczonemu sędziemu sprawozdawcy celem podjęcia dalszych czynności, a zarządzeniem z 14 stycznia 2021 r. – sprawę zarejestrowano w repertorium CSKP. W związku z dokonaną zmianą organizacyjną Izby Cywilnej i utworzeniem nowych wydziałów, zarządzeniem z 13 stycznia 2022 r., sprawa objęta skargą została przerejestrowana (zgodnie z kolejnością wpływu) do nowego repertorium CSKP i zarejestrowana pod obecną sygn. II CSKP 366/22. Zarządzeniem z 11 lutego 2022 r. sprawę przydzielono nowemu sędziemu referentowi. Zarządzeniem z 7 listopada 2022 r. wyznaczono trzyosobowy skład do rozpoznania skargi kasacyjnej.

Zarządzeniem z 29 lutego 2024 r. dokonano zmiany składu orzekającego, o czym 11 kwietnia 2024 r. zawiadomiono skarżących.

Sąd Najwyższy dostrzegł fakt, że w rozpoznawanej sprawie, poczynwszy od 23 listopada 2022 r., wpłynęło sześć wniosków o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności, zarejestrowanych pod sygn. III CB 12/22, III CB 13/22, III CB 14/22, III CB 16/22, III CB 17/22, III CB 18/22. W sprawach III CB 12/22, III CB 13/22, III CB 16/22 i III CB 17/22 wnioski odrzucono, co spowodowało, że nie stanowiły one przeszkody w rozpoznaniu sprawy. Natomiast w sprawie III CB 14/22 wydano postanowienie z 11 kwietnia 2024 r. o jego zawieszeniu na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam* z uwagi na konieczność przeprowadzenia zmian legislacyjnych usuwających wady procesowe określone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718/21 oraz w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) w terminie tam zakreślonym. Postanowienie to skarżący zaskarżyli zażaleniem, które postanowieniem z 24 kwietnia 2025 r. w sprawie III CZ 218/24 Sąd Najwyższy odrzucił. Następnie postanowieniem z 8 stycznia 2026 r. Sąd Najwyższy podjął zawieszone postępowanie, zaś postanowieniem z 24 lutego 2026 r. odrzucił wniosek jednego z powodów o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy. Z kolei w sprawie III CB 18/22 zainicjowanej wnioskiem skarżących, postanowieniem z 2 czerwca 2023 r. Sąd Najwyższy ją zawiesił do czasu rozstrzygnięcia zagadnień prawnych przedstawionych w sprawie I NB 4/23, postanowieniem z dnia 15 marca 2023 r. W dniu 12 grudnia 2025 r. zmieniono postanowienie z 2 czerwca 2023 r. w ten sposób, że jako przesłankę zawieszenia postępowania określono oczekiwanie na rozstrzygnięcie o zagadnieniach prejudycjalnych mających wpływ na ocenę zachowania w sprawie gwarancji procesowych dotyczących składu sądu, a przedstawionych Trybunałowi Sprawiedliwości UE postanowieniem z 20 października 2023 r., III CB 40/23 i postanowieniem z 11 stycznia 2024 r., I ZB 73/21, I ZB 81/23, I ZB 91/23.

Obok wskazanych ustaleń, na dzień rozpoznawania skargi Sąd Najwyższy dostrzegł dodatkowo, że w sprawie II CSKP 366/22, zarządzeniem z 13 marca 2026 r., wyznaczono termin rozprawy kasacyjnej na 24 kwietnia 2026 r.

Dokonane ustalenia przemawiają za uznaniem, że postępowanie kasacyjne w sprawie II CSKP 366/22 toczy się dłużej, niż to jest konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy kasacyjnej, a tym samym, że w postępowaniu objętym skargą nie dochowano wynikających z wyżej powołanego orzecznictwa standardów rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Pokazują one też, że w analizowanej sprawie bezpośrednią przyczyną braku podjęcia czynności zmierzających do zakończenia sprawy kasacyjnej było zawieszenie dwóch postępowań incydentalnych toczących się w przedmiocie wniosków o stwierdzenie braku spełnienia przez sędziów Sądu Najwyższego, wyznaczonych do rozpoznania sprawy II CSKP 366/22 standardów niezawisłości i bezstronności (III CB 14/22 i III CB 18/22). To właśnie te postępowania doprowadziły do wydłużenia całego procesu, powodując jego przewlekłość.

Powyższej oceny nie zmienia fakt zakończenia postępowania w sprawie III CB 14/22 postanowieniem z 24 lutego 2026 r. o odrzuceniu wniosku, ani też okoliczność, że w związku z zaistnieniem długotrwałej przeszkody w orzekaniu przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy a objętego wnioskiem w sprawie III CB 18/22 dokonano zamiany sędziego sprawozdawcy i składu orzekającego.

Zajmując takie stanowisko, należy podkreślić, że brak możliwości wniesienia skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego nie oznacza, iż prawidłowość czynności podejmowanych przez sąd w takim postępowaniu nie może zostać poddana ocenie, jeżeli skarga na przewlekłość postępowania została wniesiona w postępowaniu głównym, na czas trwania, którego bezpośrednio oddziałuje bieg postępowania incydentalnego. Odmienne stanowisko prowadziłoby do uznania, że postępowanie incydentalne, które samo w sobie nie podlega reżimowi przepisów ustawy o przewlekłości postępowania, mogłoby trwać w zasadzie nieokreślony czas, przez co uniemożliwiałoby zakończenie postępowania w sprawie głównej, a jednocześnie dawałoby podstawę do przyjęcia, że nie doszło do naruszenia prawa

strony do sądu, w tym do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Sąd Najwyższy zauważa, że w przypadku niniejszej sprawy postanowienie o zawieszeniu postępowania jest niezaskarżalne.

Należy zgodzić się z poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z 3 grudnia 2025 r., w sprawie I NSP 340/25 i postanowieniu z 9 grudnia 2025 r. w sprawie I NSP 425/25, gdzie stwierdzono, że w przypadku wniesienia skargi na przewlekłość postępowania głównego, sąd oceniając, czy w postępowaniu zostały dochowane standardy ochrony prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zasadniczo jest uprawniony do kontrolowania terminowości także postępowań wpadkowych, łączących się ze sprawą główną, w tym i postępowania w przedmiocie zawieszenia.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy stwierdził przewlekłość postępowania.

Skarga na przewlekłość postępowania i związana z nią możliwość przyznania skarżącym, na ich żądanie, od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2000-20 000 zł, w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). W konsekwencji sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość, uznać należy za wstępną (tymczasową) rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

W przedmiotowej sprawie skarżący, w wyniku modyfikacji żądania skargi dokonanej 11 lutego 2026 r., wnieśli o przyznanie od Skarbu Państwa sum pieniężnych w wysokości po 10 000 zł dla każdego ze skarżących.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość wysokość sumy pieniężnej, o której mowa we wskazanym przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej wartości minimalnej na poziomie 2000 zł.

Należy podkreślić, że od wydania zarządzenia z 28 kwietnia 2020 r. Sądu Najwyższego o wpływie akt sprawy ze Sądu Apelacyjnego w Warszawie ze skargami kasacyjnymi skarżących i pozostałych powodów do dnia rozpoznania przedmiotowej skargi upłynęło ponad 71 miesięcy, co stanowi prawie 6 lat.

Biorąc pod uwagę powyższe, a także sposób uzasadnienia skargi i jego żądania, Sąd Najwyższy uznaje, że odpowiednia jest kwota po 2500 zł za okres od 28 kwietnia 2020 r. do 14 kwietnia 2026 r. Tym samym w pozostałym zakresie żądanie skargi oddala.

Wobec wyznaczenia terminu rozprawy kasacyjnej na 24 kwietnia 2026 r. zbędne stało się orzekanie o wydaniu Sądowi Najwyższemu zalecenia wyznaczenia terminu.

Co do wniosku skarżących o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość nakazuje zwrot każdemu ze skarżących uiszczonych przez nich opłat sądowych w kwotach po 200 zł.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2026, poz. 118), zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz każdego ze skarżących kwoty po 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Marek Dobrowolski

Grzegorz Pastuszko

Janusz Niczyporuk

[D.Z.]

[r.g.]